
Inledning

Planeringen av detta nummer sprang ur en diskussion under hösten 2015 om krisen i flyktingfrågan och politikernas svårighet att reagera adekvat på problemens räckvidd och allvar. Vi vände och vred på innebörden i begreppet ”det naiva”, som visade sig ha åtskilliga ingångar: kanske en uppgift för *Divan* kunde vara att belysa diverse olika aspekter av temat ”det naiva”?

Diskussionen böljade – från det förmodat och ofta skenbart naiva i ett visst slags måleri, som den oakademiskt konstfulla naivismen hos ”Tullnären” Rousseau, variationer på ”hjärtats språk” hos idyllikern Olle Olsson Hagalund och andra så kallade naivister, till satiriska uttryck som kan dölja en besk sanning och fridsamma framställningar som vid närmare betraktande visar sig vara allt annat än idylliserande.

Så vad är egentligen ”det naiva” i vardagligt handlande och estetiskt uttryck?

Johan Eriksson utgår från R. D. Laing i en text om den ontologiska otryggheten som väcker ångest av en kuslig art (*Das Unheimliche*) och uppammar naiv tillit till hemhörighet och gemenskap. Man kommer att tänka på den gamle E. H. Eriksons utvecklings-schema, där den ursprungliga utvecklingskrisen placerades i polariteten mellan basal *tillit*

kontra basal *misstro*. Ett första villkor för en tillräckligt god psykosocial utveckling vore enligt Erikson en grundläggande tillit. Också Arne Jemstedt berör och utvecklar en tanke hos D. W. Winnicott om en snarlik polaritet mellan naivitet och paranoia.

Marie Norins spontant inskickade dikter passar väl i numret. Hon skriver om oron för allt hotfullt och farligt som följer på omsorgen om och omhändertagandet av små barn, men också om fantasilekarnas befriande kraft. Även Nina Weibull söker sig till spänningsfältet mellan den vuxnas respektive barnets perspektiv i en tillbakablick på en femtio år gammal minnesbild av ”ett barn som äter körsbär”, skildrad i en målning av postimpressionisten och intimisten Pierre Bonnard 1895.

Julia Kristeva diskuterar i sin angelägna artikel ”Tolkningen av det radikalt onda” framväxten av jihadist-rörelsen med dess brutala terrorhandlingar utförda i blind tillit till budskapet att de tjänar skapandet av den ultimata goda islamistiska staten, kanske med syftning på ett världsherravälde. Hon tar i sin diskussion upp begreppet *Conatus* som betecknar en oavvislig strävan mot något, att gå vidare, att sikta mot något bättre, och ger konkreta förslag på samhällliga och medborgliga insatser för att stävja fanatiska syften.

En målning av Dame Paula Rego, *Angel* (1998) framstår med sin tvetydigt förföriska kraft och fantastik som kongenial med ämnet för Kristevas text.

Två förhållningssätt till politiken och till historien presenteras av Axel Andersson med utgångspunkt i en berömd målning i Palazzo Pubblico i Siena. Kan budskapet om gott och dåligt styre av staden i denna storslagna fresk från den italienska renässansens 1330-tal visa sig ha giltighet för oss idag?

Freuds symbollära måste vara den aspekt av hans teori kring drömmen som åldrads sämst. Men vad innebär egentligen symbolläran? Med munter briljans tar sig Ulf Karl Olov Nilsson an ämnet i en nyskriven dikt. Ett helt annat tonläge av smärtsamt lysande ambivalens äger fyra dikter ägnade *Persefone* av Louise Glück, i tolkning av Johan Brun.

Clarence Crafoord söker med hjälp av Voltaires klassiska saga *Candide* lyfta fram hur övertygelsen att leva i den bästa av världar kan vara naivitetens bakgrund, naturligtvis livsfarlig i maktens händer. I sin text söker Crafoord skilja ut begreppen genuin barnslighet, omedvetet infantilt i vuxnas fantiserande och naivitetens former. Roger Fjellström låter i sin tur läsaren ta del av den "förmöget oförmögne" Antonin Artaud och hans brinnande livsverk, i ljuset av de skuggor som faller från ett förlorat barndomsparadis, syfilis och mental kollaps.

Konny Isgren gav ut fyra uppmärksammade diktsamlingar under åttioalet. Den senaste, *Övning*, utgiven 1988, avslutas med den fascinerande diktsviten "Naivitetens recitativ". Vi återger den här i sin helhet, med kommentar av Jonas Ellerström.

Alla dessa estetiska och kliniska synvinklar sammanfaller i numrets längsta och mest tankekrävande text: Piera Aulagniers glödande försvar för hemligheten som konstitutiv för känslan av att vara ett subjekt, och således någonting mer och annat än omgivningens och psykoanalytikerns tolkningar och förväntningar.

Numret avslutas med en recensionsavdelning. Erik Bryngelsson uppmärksammar översättningen till svenska av Lacans elfte seminarium, och Lennart Räterlinck kom-

Ambrogio Lorenzetti, *Fredens gestalt med vapenskröt under kudden*, detalj i freskmålning *Allegori över gott och dåligt styre*, 1338-1339, Sala dei Nove, Palazzo Pubblico, Siena.

menterar i en utförlig recension antologin *Filosofi på liv och död. Texter om psykoanalys*, utgiven av Göteborgs förening för filosofi och psykoanalys.

Ordet "naiv" kommer från latinets *nativus*, "medfödd". Psykoanalysen förnekar inte vad vi människor har med oss i det biologiska bagaget, men vet samtidigt bättre än någon annan vetenskap att dessa medfödda egenskaper förvandlas när de sätts in i mer komplexa psykiska strukturer, eller för den delen i konstverk och dikter.

På samma sätt ledde vår kollektiva undersökning av ett begrepp som bara dök upp till en process som förtydligade många viktiga sammanhang och ingav ett hopp om att kampen mellan det goda och det dåliga styret fortfarande pågår, och inte på långa vägar är avgjord. Vi känner oss efter avslutat arbete både mindre naiva och mer övertygade om att en insiktsfull och klarsynt naivitet är nödvändig i själslivet och samhällslivet.

Redaktionen